

Policy om pälsdjur

Pälsdjuren tar plats i samhället

Pälsdjursallergi är vanligt, inte minst bland barn och yttrar sig bl.a som snuva, klåda i ögonen och hudbesvär. En del med pälsdjursallergi får symptom snabbt, andra efter flera timmar. Många reagerar även vid indirekt kontakt när de träffar djurägare eller vistas i miljöer där det funnits djur. Alla pälsdjur är allergiframkallande - mer eller mindre. Över 50 procent av alla med astma reagerar dessutom på pälsdjur. Pälsdjursallergen är en riskfaktor för försämring av astman.¹

Idag är pälsdjursallergen mycket spritt i samhället, vilket innebär att det även förekommer i miljöer där det aldrig har funnits några djur. Det är särskilt tydligt i miljöer där många människor vistas, som skolor och förskolor. Det beror på att allergenet sprids via kläder och hår hos människor som umgås med djuren. Många personer med pälsdjursallergi som inte har några husdjur hemma, får ändå problem i dessa miljöer.¹ Halterna allergen är dessutom ofta tillräckligt höga för att utveckla en allergi.²

För att personer med pälsdjursallergi ska kunna vistas i samhället utan problem, handlar det alltså inte bara om att avgränsa var djuren befinner sig. En god planering och tydliga rutiner är även en förutsättning för att spridningen av allergenet ska begränsas.

Pälsdjur, framförallt hund, katt och häst, förekommer i samhället i allt större utsträckning. Pälsdjur finns idag i vart tredje hem och i så mycket som varannan barnfamilj!¹ Denna trend syns även i offentliga miljöer, inte minst inom vård, omsorg och skola. Vi inser att pälsdjur

kan ge en positiv effekt på människor och att de kan vara till nytta och glädje för många. Men vi oroas av att alldeles för lite hänsyn tas till den hälsorisk som pälsdjur kan innebära för personer med allergi. För dem medför pälsdjur begränsad tillgänglighet i samhället, försämrad hälsa och livskvalitet. Vi anser att det är mycket viktigt att det i samhällsplaneringen tas hänsyn till människor med pälsdjursallergi.

Här följer Astma- och Allergiförbundets ställningstagande om pälsdjur i samhället

Skolor, förskolor, gymnasium och fritidshem

(Undantaget verksamheter med särskild djur- eller lantbruksinriktning)
Förbundets grundpolicy är att pälsdjur inte ska förekomma inom förskolan och den obligatoriska skolan och inte heller i övriga lokaler avsedda för undervisning och/eller barnomsorg.

- Stödmaterial behöver tas fram av skolmyndigheterna för om och hur hundar kan användas för elever med behov av särskilt stöd i skolan så att elever med pälsdjursallergi inte påverkas negativt. Det är en förutsättning att stödmaterial följs om hund alls ska kunna användas i skolor.

- Uppstoppade pälsdjur ska undvikas och om de förekommer förvaras i stängda skåp. Begagnade stoppade möbler ska inte tas in p.g.a. risken för att de innehåller pälsdjursallergen. För att halten allergen ska hållas på så låg nivå som möjligt i lokalerna ska det finnas regler för att barn, elever, studenter och

personal undviker att ha på sig kläder som varit i kontakt med husdjur eller hästar. Textileanvändningen i lokalerna ska begränsas och de textilier som ändå finns ska tvättas regelbundet.³

- Lokalerna ska inte uthyras till verksamhet som omfattar pälsdjur. Alla undervisningsaktiviteter som innebär kontakt med pälsdjur ska förläggas i slutet av dagen. Inga barn eller elever ska exkluderas, vilket innebär att sådana aktiviteter inte kan genomföras i klasser där det går barn eller elever med pälsdjursallergi.

- Barn, elever och studenter ska inte få symptom eller behöva öka sin medicinering p.g.a. förhållanden i lokalerna.⁴ Barn och elever som får allergiska besvär i skol- och förskolemiljön, trots förebyggande åtgärder enligt ovan, ska erbjudas plats i särskild allergianpassad verksamhet där pälsdjur inte förekommer i hemmet hos de andra barnen/eleverna eller hos personalen.

- Folkhälsomyndigheten har tagit ställning i frågan och anser att pälsdjur normalt bör undvikas i skolans lokaler eller på skolgården. Om skolan undantagsvis

ändå ser ett behov av ett djur i skolan för något särskilt ändamål, som exempelvis läshundar, bör djuret endast vistas i en avgränsad del av lokalerna som endast en mindre andel av barn och personal har anledning att besöka. Denna del bör ha en separat ingång så att hunden inte behöver röra sig igenom skolan. Dessutom bör det finnas tydligt utmärkt att det förekommer läshundar i denna del, eller rum i skolan. Dessutom bör åtgärder vidtas för att förhindra spridning av allergener från denna del till övriga lokaler. Personer som besöker djuret ska inte föra allergener vidare genom kläder, hår m.m.

Bostäder

Vi råder familjer där pälsdjursallergi förekommer att undvika att skaffa pälsdjur enligt försiktighetsprincipen. Personer med svår pälsdjursallergi rekommenderas att undvika att flytta in i bostäder där det tidigare bott pälsdjur eftersom det är svårt att avlägsna alla allergen trots sanering. Alla fastighetsägare till flerbostadshus och servicehus ska kunna erbjuda pälsdjurfria lägenheter, trappuppgångar och tvättstugor.

Arbetsplatser (Undantaget arbetsmiljöer med djuranknytning)

Förbundets grundpolicy är att pälsdjur inte ska förekomma på arbetsplatser. All personal bör som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet informeras om

att pälsdjur inte tillåts och vikten av att på arbetsplatsen undvika kläder som varit i kontakt med pälsdjur.¹¹ Undantagsvis kan pälsdjur tillåtas, men ska då införas med största försiktighet och respekt för allergiker. Det är djuret som ska flytta på sig när det uppstår problem. Detta gäller även om det endast är en minoritet som får allergiska besvär.

Vård, omsorg och äldreboenden

Förbundets grundpolicy är att pälsdjur inte ska förekomma inom vård och omsorg. Djur kan ibland tillåtas i vård och omsorg om framtagna vägledningarna följs (se faktaruta). Enligt praktisk vägledning om hund⁵ i vård och omsorg ska:

- beslut om insats med hund grundas på ett dokumenterat stöd för terapeutiska effekter av insatsen och vägas mot eventuella allergirisker och andra bieffekter av ett sådant beslut.

- i de fall insats med hund av läkare bedöms vara av stor medicinsk vikt ska beslut fattas som en ordinerad åtgärd. Dessförinnan bör en riskbedömning av eventuella nackdelar för andra vårdtagare och personal vägas mot den förväntade positiva effekten. En utvärdering av nytta/skada bör göras efter varje sådan beslutad insats.

- en riskanalys görs innan djur införs i vård och omsorg så inte patienter, personal eller anhöriga drabbas av ökade symtom. Om en prövning talar för huvudsaklig nytta av en insats med hund ska detta planeras så att risken för allergisymtom minimeras.

- miljön ha en lättstädad inredning och att särskilda rutiner för städning och tvätt tas fram och tillämpas. Information/utbildning ska ges med syfte att reducera allergenhalter maximalt. Begränsningar för var hund och hundförare får vistas ska gälla och tydligt markeras. Information ska lämnas till vårdtagare, personal och anhöriga om var och när hunden vistas.

- där hund kan förekomma mer regel-

bundet, t ex inom omsorgen bör beaktas att det alltid måste finnas en majoritet djurfria alternativ att erbjuda i kommunen för att hund i vård och omsorg ska kunna införas.

I kommunen ska finnas kompetens så att krav ställs på djurfri äldreomsorg vid upphandling. Det är djuret som ska flytta på sig när det uppstår problem. Detta gäller även om det endast är en minoritet som får allergiska besvär. Personal och besökare ska informeras om att inte ha kläder som varit i kontakt med pälsdjur när de vistas i lokalerna. Det är av stor vikt att arbetet planeras så att personal inte för med sig allergen via kläder och hår från områden där djur tillåts till djurfria områden. Vårdinrättningar bör sätta upp tydliga förbudsskyltar mot djur vid alla entréer och informera om djurförbudet i sina olika informationskanaler. Tydliga gränser ska sättas för forskningsprojekt och klinisk verksamhet med vårdhundar och liknande så de förläggs i separata byggnader helt skilda från vårdinrättningars ordinarie lokaler.⁶

Konferenslokaler, hotell och annat tillfälligt boende samt kollektiv-, tåg- och flygtrafik

I dessa miljöer ska pälsdjur i största möjliga mån undvikas och ett alternativ anpassat för personer med pälsdjursallergi ska alltid kunna erbjudas.⁷ Se även policy om tillgänglighet i kollektivtrafik.

Bad/idrottsanläggningar, bank/post, kyrkor, samlingslokaler, apotek och liknande

I dessa lokaler ska pälsdjur i största möjliga mån undvikas. Djurutställningar ska inte förläggas till t ex idrottsanläggningar utan istället hållas på exempelvis ridanläggningar där mängden allergen redan är hög.

Butiker, frisersalonger, restauranger, caféer och liknande lokaler

I dessa lokaler ska pälsdjur i största möjliga mån undvikas. I andra hand ska det finnas tydliga skyltar som talar om att det förekommer pälsdjur i lokalen.

Tull- och polishundar och liknande arbetshundar

Allergenet från dessa djur måste hållas så begränsad som möjligt och användandet måste noga planeras med hänsyn tagen till allergiker. Astma- och Allergiförbundet har ett gemensamt uttalande med Synskadades Riksförbund hur man ska hantera eventuella konflikter på grund av ledarhundar (se inforuta).

Hästar

Utifrån försiktighetsprincipen ska anordning eller verksamhet som innefatt-

ar hästar inte vara belägen närmare än 200 meter från bostäder, skolor, förskolor, arbetsplatser och andra lokaler dit allmänheten har tillträde. Avsteg från detta skyddsavstånd måste utgå från en bedömning från fall till fall beroende på anläggningens storlek, utformning och aktivitet, topografi samt väderleksförhållanden. Den fysiska placeringen av sådan anordning eller verksamhet måste tidigt infogas i kommunernas planprocess. Hänsyn till tillgängligheten för människor med hästallergi kan på så sätt tas redan i ett tidigt skede, vilket gör att konflikter mellan näringen och allmänheten kan undvikas. För att begränsa spridningen av hästallergen måste alla som handhar hästar ha tillgång till omklädningsrum och dusch i samband med hästhållningen. Hästsportens förbund måste även informera sportens utövare om hur spridningen av hästallergen i samhället kan begränsas.⁸

Lagstiftning för allas rätt till samhället

Sverige har antagit FN-konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det innebär att det kan utgöra diskriminering att hindra människor från att besöka olika miljöer på grund av deras allergi.⁹

FN:s granskningskommitté har lämnat kritiska kommentarer kring Sveriges arbete med tillgänglighet.¹⁰

I kommentarerna uttrycks en oro över att de regler som finns kring tillgänglighet i byggnader inte följs och att upphandling som verktyg för att ställa krav på tillgänglighet inte används fullt ut. Idag är det knappt hälften av kommunerna som ställer tillgänglighetskrav i upphandling av verksamheter.

Enligt skollagen har alla barn rätt till utbildning. Det innebär att lokaler måste vara allergianpassade och att eleverna måste kunna ta del av undervisningen.¹¹

Enligt arbetsmiljölagen har arbetsgivaren skyldighet att se till att alla, inkluderat personer med pälsdjursallergi, ska kunna vistas på arbetsplatsen utan att få besvär.¹²

Mer information om pälsdjur på förbundets webbplats

astmaoallergiforbundet.se

- Överenskommelse med Synskadades Riksförbund om ledarhundar
- Policy om städning
- Policy om kollektivtrafik
- Hundar i vård och omsorg - vägledning till gällande regelverk Socialstyrelsen m fl
- Hundar i vård och omsorg - vägledning till praktiskt arbete och checklista om allergi till vägledningen
- Informationsblad om hund i vård och omsorg - vägledning för dig som drabbats av en allergireaktion
- Tillsynsvägledning om hästhållning, Folkhälsomyndighetens webbplats (www.folkhalsomyndigheten.se)

Källor:

1. Miljöhälsorapport 2009, Socialstyrelsen och Karolinska Institutet
2. Allergi i skola och förskola 2013, Folkhälsomyndigheten
3. Hur kan vi minska allergi- och astmabesvär hos barn och unga? Kunskapsunderlag till Barnallergiåret 2003, Astma- och Allergiförbundet
4. Astma och allergi i skolan, råd och rekommendationer, Skolläkarföreningen m.fl. 1999
5. Hundar i vård och omsorg - vägledning till praktiskt arbete, Sv Läkarsällskapet m fl
6. Kongressbeslut, motion 49, 2016
7. Beslut i Förbundsstyrelsen 2008-06-11
8. Beslut i förbundsstyrelsen 2008-01-22
9. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, ratificerad 2008
10. Sammanfattande kommentarer till Sverige från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2014 (pkt 26, art 9 om tillgänglighet)
11. Skollagen (1985:1100)
12. Arbetsmiljölagen (1977:1160)